

- reggel? (A tanulók beszámolnak élményeikről.)
- b) Célkitűzés. Gárdonyi Géza is megírta, milyennek látta ő a falusi reggelt. Olvassuk el!
- II. T á r g y a l á s. A) A költemény bemutatása.
2. A költemény által keltett élmény megbeszélése.
 3. A költemény olvasása, tárgyalása.
 4. A költemény tartalmának elmondása.
- B. 5. Példamondatok írása a táblára:
- Kukorít a kakas.
Fölébredt a madár.
Indul a tehén is.
A kis borjú bögve iramlik utána.
6. Az állítmány kikeresése. (Közös megbeszélések alapján.)
Kérdései: Mit állítunk? Mit csinál? Mit cselekszik?
Mi történik? Az állítmány a mondat legfontosabb része. Minden mondatban állítunk (a tiltó tagadó állítás) valamit.
Az állítmány a mondat azon része, amely megmondja, hogy valakiről, valamiről mit állítunk? A példamondatok állítmányának kikeresése és aláhúzása.
7. Az alany kikeresése. (Közös munkával.) Ezekben a mondatokban az is megvan, kik csináltak valamit, kik végezték a cselekvést, amit állítottunk. Az alany kérdései: ki? mi? kik? mik? Az alany a mondatnak az a része, amely megmondja, hogy kiről, miről állítunk valamit. A példamondatok alanyának kikeresése és aláhúzása. Az alany a mondat második főrésze.
- III. B e f e j e z é s. a) Összefoglalás. Az állítmány, mint a mondat legfontosabb része. Kérdőszavai. Lehet-e mondat állítmány nélkül? Mit fejez ki az állítmány? És az alany? Melyek az alany kérdőszavai? Milyen részei az állítmány és alany a mondatnak?
- b) Begyakorlás. Példamondatok iratása a tárgyalt költeményből.

1937. NOVEMBER 2. HETE.

Beszéd- és értelemgyakorlat

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Magyarország hadi dicsősége. Hunyadi János.

Nevelési cél: A magyarság a saját testével védelmezi meg Európát a pogány török hódítása ellen.

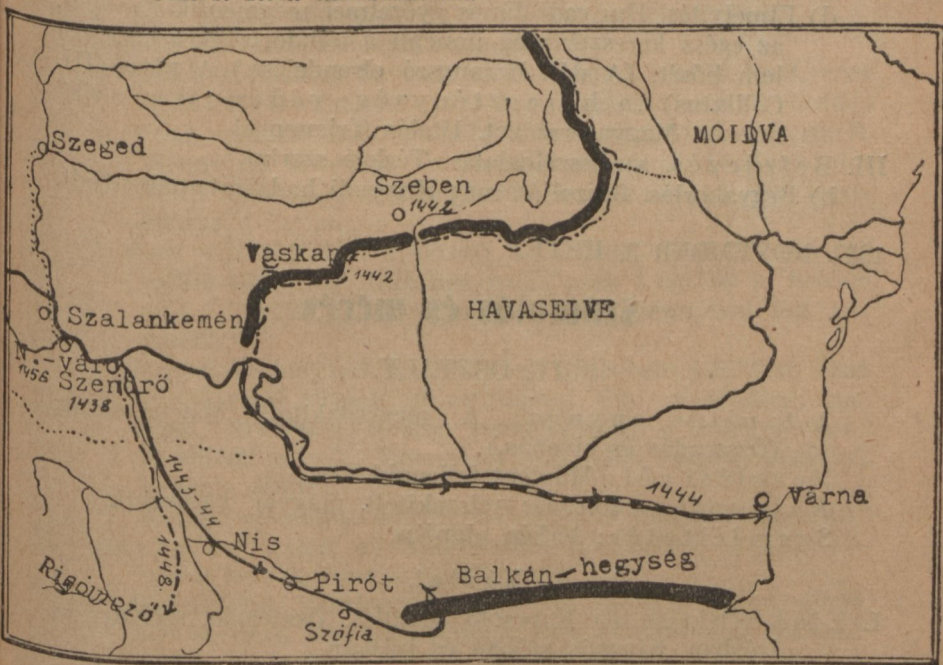
Kapcsolás: földrajz = a Balkán-félsziget északi része.

Szemléltetés: Táblai rajz = Hunyadi hadjáratainak útja. Térkép.

Megfigyelésre utalás: Szeged az ország főhelye. (A déli hadjáratok miatt.)

Vázlat.

- I. Előkészítés. a) Számonkérés. Az ország megnagyobbodása. A magyar birodalom. Károly Róbert, Nagy Lajos uralma.
- b) Áthajlás az új anyagra: A nagy és dicsőséges életet csakhamar veszedelem fenyegette.
- c) Célkitűzés: Ez a fenyegető nagy vihar délről készülődött Európa ellen a török terjeszkedésében és hódításában. Egy nagy magyar állotta ekkor útját e vésznek s mentette meg Európát hosszú időre minden bajtól: Hunyadi János. Róla tanulunk ma.

Hunyadi János hadjáratai.

- II. Tártyalás. a) A török terjeszkedése. A görög császárság Zsigmond idejében aláhanyatlak, nem tudja felfogni a török terjeszkedését. A török félelmetes serege, különösen janicsárjai (gyalogsága) jelent veszedelmet az európai népekre és országokra. Az első török csata (Nagy Lajos idejében.) Galambóc (1428) Rozgonyiné Szentgyörgyi Cicelle menti meg a királyt.
- b) Hunyadi János. Zsigmond, majd Albert királyok udvarában nevelkedik, utóbbi alatt már szörényi bán. Felesége a fenköltlelkű Horogszegi Szilágyi Erzsébet — Mátyás

anyja. — A köznemesség élt-halt érte; nemesak vitézségéért és hadvezéri tehetségéért, hanem a jogok és igazságnak is védője volt.

c) Hunyadi János hadjáratai. A szendrői csata (1439); A szebeni diadal (1442), (Kemény Simon önfeláldozása). A vaszkapui győzelem = 1442. Hosszu hadjárat (1443—1444). A szegedi országgyűlés, szegedi béke, Várnai csata (1444). Ulászló király elesik. Hunyadi János kormányzósága (1446—1452). Rigómező (1448). V. László uralkodása. A török újabb támadása. Nándorfehérvár ostroma. (Dugovics Titusz). Hunyadi János és Kapisztrán János Hunyadi halála (1456. aug. 11.)

d) Elmélyítés. Hunyadi János győzelmei megmentik Európát, az egész kereszténység ünnepli a nándorfehérvári győzelem hőseit. (A déli harangszó elrendelése.) A pápa (III. Callixtus) „a kereszténység védőpajzsának” nevezte Magyarországot. Utalás Trianonra!

III. Befejezés. a) Összefoglalás. Térkép szerint.

b) Begyakorlás. Rajzolják meg Hunyadi hadjáratainak utjait.

1937. NOVEMBER 3. HETE.

Számolás és mérés

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A megcsonkított Magyarország. (Összeadás és kivonás.)

Nevelési cél: Mindent felirunk!

Kapcsolás: földrajz = elszakított magyar városaink.

Szemléltetés: térkép alapján.

Vázlat.

I. Előkészítés. a) Kapcsoló ismételés. Összeadás szóban és írásban. Kivonás szóban és írásban.

b) Áthajlás. A trianoni igazságtalan béke következményei.

c) Célkitűzés: Mit veszítettünk?

II. T á r g y a l á s. a) Lakosság. 1. A magyar birodalom lakossága 1880-ban 15,642.102, 1890-ben 17,463.791, 1900-ban 19,254.559, 1910-ben 20,776.487, 1920-ban 7,980.143, 1930-ban 8,614.574 volt. Mennyivel szaporodott a népesség: a) 1880—1890-ig? b) 1890—1900-ig? 1900—1910-ig? d) 1880—1910-ig? Mennyivel kevesebb mai hazánk népessége, mint volt 1910-ben?

2. Kolozsváron volt 50.704 magyar, 1676 német, 107 tót, 7562 oláh;

Aradon volt 38.929 magyar, 5643 német, 294 tót és 9556 oláh;